

Інституційний підхід до вивчення бюджетної політики потребує урахування регіональної структури суспільства, рівня розвитку кожного регіону країни, їх економічного, фінансового (включаючи бюджетний і податковий) потенціалу, що враховується у бюджетній політиці у сфері міжбюджетних відносин. Сферою розгляду при цьому є регіональна бюджетна політика, що історично розвивається під впливом політичних, економічних та інших інститутів. Механізм узгодження регіональних і державних інтересів, має забезпечити ефективний розподіл ВВП з метою соціально-економічного розвитку. Побудова такого механізму вимагає використання нових методологічних підходів. Зокрема, аналіз специфіки і взаємодії соціально-регіональних груп, їх зв'язок з інституційною структурою суспільства та вироблення відповідної бюджетної політики, що є перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Адаменко І. П. Фінансова політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни. БІЗНЕСІНФОРМ № 3. 2014. С.341-345.
2. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку: інституційний аспект. Економічний вісник університету. Вип. № 29/2. 2016. С. 595-602.

Подран А. В.,
студентка, спеціальність «Облік і оподаткування»;
науковий керівник:
к.е.н., доцент **Юрченко О. А.,**
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ОБЛІК КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

У сучасній економіці капітальні інвестиції можуть кардинально впливати на підвищенні продуктивності праці та забезпечити сталий розвиток підприємству в жорсткій глобальній конкуренції. Адже, капітальні інвестиції за своєю сутністю є тим специфічним видом інвестицій, що характеризується великим спектром напрямів і розгалуженою структурою у відтворювальному процесі та впливає не лише на економіку країни, а й безпосередньо суб'єктів господарювання, оскільки пов'язаний із утворен-

ням капіталу. Недостатність капітальних інвестицій може призвести до звуження можливостей, втрати доходу, збільшення виробничих витрат, збільшення кількості виробничого браку, втрати конкурентоспроможності та занепаду підприємства. Для ефективного управління капітальними інвестиціями підприємства важливе значення має система обліково-аналітичного забезпечення, заснована на достовірному визначенні їх вартості, механізмі їх відображення в обліку та звітності, дієвій системі аналізу та внутрішнього контролю

Дослідженням проблем організації обліку капітальних інвестицій займалися багато вчених-економістів С. Ф. Голов, Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Ткаченко, Т. П. Остапчук, Б. Ф. Усач та ін. Проте, існує цілий спектр невирішених питань, що вимагають подальшого вивчення. До них відносяться як теоретичні, так і практичні аспекти вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесів формування капітальних інвестицій.

Капітальні інвестиції – це господарські операції, які передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм Податкового кодексу[5].

Капітальні інвестиції – це витрати, які несе підприємство в зв'язку з придбанням основних фондів або основних засобів. Такі витрати, спрямовані на те, щоб матеріальні основні засоби зберігали свій попередньо оцінений рівень ефективності, та відображаються як поточні. Подальші витрати на матеріальні основні засоби повинні відображатися як капітальні за таких обставин:

- якщо це забезпечує підвищення економічних вигод активу, що перевищує раніше оцінену норму ефективності;
- якщо компонент активу, який розглядається окремо для цілей амортизації та амортизується протягом строку його корисності, замінюється або відновлюється;
- якщо це стосується серйозної перевірки або капітального ремонту активу, що відновлює економічні вигоди для активу, які були спожиті і які вже були відображені через нарахування амортизації;
- якщо вони значно подовжують термін корисної експлуатації понад ті, що надаються ремонтом і технічним обслуговуванням [2].

Згідно з репродуктивною структурою, капітальні інвестиції спрямовані на:

- нове будівництво;
- розширення;

- реконструкцію, технічне переозброєння та забезпечення потужностей існуючих підприємств.

Згідно з технологічною структурою, капітальні інвестиції поділяються на:

- витрати на будівельно-монтажні роботи, витрати на придбання всіх видів обладнання;
- інструменти та інвентар;
- інші капітальні роботи та витрати [7].

Джерелами створення капітальних вкладень слід вважати власні кошти підприємства, використання бюджетних коштів або позабюджетних фондів та інші джерела фінансування.

Для обліку капітальних інвестицій призначено рахунок 15 «Капітальні інвестиції», де накопичуються всі витрати підприємства, які пов'язані зі створенням чи придбанням необоротних активів, а також які включаються до первісної вартості цих об'єктів. Об'єктами капітальних вкладень згідно з планом рахунків є капітальне будівництво, основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові біологічні активи.

Проте, обороти по даному рахунку не дозволяють визначити ефективність необоротних активів, які реалізовані до повного нарахування амортизації. Тому необхідне відкриття нових субрахунків до рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відповідно до структури відтворення основних засобів і способів організації інвестиційного циклу [6].

Тому для зручності обліку капітальних інвестицій рахунок 15 має такі субрахунки:

- 151 «Капітальне будівництво»
- 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»
- 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»
- 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»
- 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»

Накопичена за даними аналітичного обліку первісна вартість об'єкта списується в дебет відповідного рахунка з кредиту рахунка 15 «Капітальні інвестиції» обліку необоротних матеріальних і нематеріальних активів. Приводом для списання з кредиту рахунка 15 первісної вартості об'єкта є акт приймання-передачі, який за наказом керівника підприємства складається комісією, також акт повинен затверджуватись керівником [4].

Для обліку доходів від інвестиційної діяльності призначені рахунки 72 «Дохід від участі в капіталі» та 74 «Інші доходи». Перший служить

для узагальнення інформації лише щодо фінансових інвестицій. Витрати обліковуються аналогічно на рахунках 96 «Втрати від участі в капіталі» та 97 «Інші витрати».

Також існують й інші проблемні питання в частині обліку та контролю капітальних інвестицій, вирішити які можна через розкриття інформації в Наказі про облікову політику підприємства: визначення об'єктів обліку; визначення класифікації; визнання та оцінка; документальне оформлення операцій; порядок проведення інвентаризації; організація контролю; відображення інформації у фінансовій звітності.

Оскільки капітальні інвестиції за своїм змістом є сукупністю певних витрат, то для ефективного управління ними необхідна своєчасна та повна інформація, достовірність якої підтверджується первинним обліком, що на сьогодні ускладнено внаслідок недоліків методологічного характеру в документуванні даної ланки бухгалтерського обліку. Недооцінка її важливості та актуальності призвела до нерозробленості окремих типових форм первинного обліку капітальних інвестицій, які, в багатьох випадках, розглядаються лише як похідні від документів з обліку основних засобів.

При розмежуванні завершених та незавершених капітальних інвестицій доцільно враховувати не лише стан завершеності інвестування, а й мету подальшого використання об'єктів капітального інвестування. Це пояснюється тим, що останнім часом у процесі господарської діяльності досить часто виникають ситуації, за яких підприємства приймають рішення щодо консервації об'єктів капітального інвестування чи використання за іншим призначенням – ліквідація, продаж, внесення до статутного капіталу іншої юридичної особи тощо.

Власні кошти підприємств залишалися основним джерелом капітальних інвестицій. Зростає частка капітальних інвестицій, що обумовлено активним оновленням та модернізацією державних інфраструктурних об'єктів (зокрема, транспортної інфраструктури), а також необхідністю інвестування в сектор державного управління і оборони на тлі військового протистояння у східних регіонах.

Капітальні інвестиції зберігають важливе значення для забезпечення розвитку та підвищення ефективності діяльності як окремих підприємств, так і економіки країни загалом. Аналізування динаміки капітальних інвестицій в Україні за 2010-2019 років засвідчує тенденцію до зростали їхнього обсягу, однак темпи цього зростання в останні роки знижувалися. В економічно розвинених країнах обсяги капітальних інвестицій є значно вищими, ніж в Україні. Це свідчать про те, що розвинуті держави постійно

спрямовують значні суми інвестиційних ресурсів на модернізацію та оновлення матеріальних і нематеріальних активів, розроблення новітніх високоефективних виробничих технологій, що в свою чергу створює умови для нарощення обсягів формування ВВП. Відтак, важливими завданнями розвитку капітального інвестування в Україні є формування сприятливого інвестиційного клімату, належного рівня захисту прав інвесторів, проведення політики стимулювання нарощення обсягів капітальних інвестицій до рівня розвинених країн світу та підвищення їхньої ефективності, адже саме при такій політиці можуть відбуватися позитивні зрушення в економіці держави [1].

Отже, капітальні інвестиції є важливим інструментом для здійснення підприємствами інвестиційної політики задля вдосконалення своїх виробничих потужностей, зменшення собівартості продукції, підвищення рівня рентабельності діяльності, збільшення конкурентоспроможності. Проблемою залишається недостатня розробленість методів оцінки капітальних інвестицій, які в основному поділяються на оцінку за витратами підприємства (бухгалтерську оцінку) та оцінку за справедливою вартістю (ринкову оцінку). Важливо при цьому враховувати специфічні організаційно-технологічні та галузеві особливості, відтак необхідно створити дієве інформаційно-аналітичне забезпечення обліку капітальних інвестицій з відповідними змінами у методології бухгалтерського обліку. Тому для вирішення проблем, які існують в даний час в обліку капітальних інвестицій, необхідно визнання капітальних інвестицій окремим повноцінним об'єктом бухгалтерського обліку і вимагає розробки Методичних рекомендацій з їх обліку. Також потрібно системно проводити дослідження, на основі яких удосконалювати облік капітальних інвестицій в цілому та в межах окремого конкретного підприємства.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України «Капітальні інвестиції». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm
2. Economic investment financial definition of Economic investment. <https://financialdictionary.thefreedictionary.com/Economic+investment> (дата звернення 13.02.2022).
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: [від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (прийнятий Верховною Радою України) (ред. від 11.08.2013)]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15602> (дата звернення: 10.02.2022)

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 14.02.2022).

5. Податковий кодекс України : затверджено Наказом Президента України від 02.12.10 р. № 2755-VI. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.02.2022)

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 13.02.2022).

Позичук М.,
студент;
науковий керівник:
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Павленко О. П.**;
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
(м. Дніпро)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОЇ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Сьогодні світова економіка в цілому та особливо страховий сектор, знаходяться під потужним впливом глобальних перетворень: оптимізація державного втручання, лібералізація в світовому масштабі, розвиток нових інформаційних технологій дозволили сформувати нові страхові ринки і зв'язати національні страхові системи в єдиний простір. Але поруч з очевидними позитивними наслідками таких процесів існує і негативний бік – зростання волатильності та ризикованості страхового сектору. Страхова сфера є доволі специфічним полем діяльності, адже значна концентрація грошей як у готівковій, так і в безготівковій формах, наявність складних та часто незрозумілих за своєю структурою страхових інструментів створюють можливості для численних зловживань і порушень. Додаткові проблеми виникають через впровадження в діяльність страхового сектору потужної «інформаційної складової». Через глобальні автоматизовані операційні системи, електронний зв'язок, дистанційний